

MARTIN ŠRAJER / 24. 10. 2022

Studentské filmy na MFDF

Ji.hlava

Mezinárodní festival dokumentárních filmů Ji.hlava také v letošním roce představí vedle dokumentů z celého světa i průřez tvorbou studentů a studentek českých filmových škol. Kromě možnosti zhlédnout vybraná díla v optimálních podmínkách na velkém plátně se diváci budou moct ve většině případů seznámit s tvůrci, kteří tak po projekci získají přímou zpětnou vazbu.

Několik studentských filmů bude tradičně k vidění v prestižní soutěži českých dokumentů Česká radost, kde bude letos porota vybírat hned z 22 titulů. Absolvent stříhové skladby na UTB ve Zlíně a student dokumentu na FAMU Kryštof Zvolánek tam představí portrét českého DJe a hudebního producenta Jakuba Stracha *Generace A: Ať si každé dělá, co chce*. Absolventský film Kateř Tureček *Lidi* je intimní, z velké části autobiografickou výpovědí o životě trans a nebinárních lidí v Česku. Filmovou koláž Anny Petruželové *za jak dlouho začnou pejska pálit tlapičky když vystoupí na dálnici* tvoří příběhy lidí a míst, které autorka potkala na svých cestách.

V sekci Krátká radost, o jejímž vítězi rozhodnou diváci online hlasováním, se představí česká režisérka s balkánskými kořeny Maja Penčič. Studentka třetího ročníku dokumentární tvorby na FAMU natočila *Legendu bez pasu*, napůl vážné pátrání po legendární postavě jednoho srbského sídliště, muži, jehož identita byla stejně nestálá jako dějiny Balkánu. Skoro každý, na koho se režisérka obrací, o něm má co říct. Pro někoho šlo o vysoce inteligentního mistra úniků, pro jiné o idiota. Na FAMU v současnosti studuje i slovenská autorka Sarah Lomenová. Její meditativní film *Serpentis* je věnován průmyslovým potrubím vinoucím se jako had přes pole i sídliště. Také ten je k vidění v rámci Krátké radosti na platformě DAFilms.

Sekce Dokument ČT zpravidla prezentuje primárně tvorbu již „zaběhnutých“ dokumentaristů a dokumentaristek. Výjimku letos představuje například poetický portrét českého básníka a prozaika *Hledání Jana Skácela*. Jeho autory jsou absolventka divadelní režie na DAMU Kateřina Dudová a student FAMU Michael Jiřinec, jehož film *Tvář z hoven*, jiný portrétní dokument s výrazným autorským otiskem, byl v Jihlavě uveden vloni. Mladší generaci zastupuje též Tadeáš Daněk, absolvent režie ve Zlíně, s motivačním cestopisem *Každý krok se počítá*, který sleduje pěší cestu baviče a mystifikátora Kamila „Kazmy“ Bartoška do Santiaga de Compostela.

Z děl filmařů, kteří FAMU nedávno absolvovali, uvede festival nový film Terezy Vejvodové *Zdola*, jehož protagonista se rozhodl v rámci sociologického výzkumu strávit týden v ulicích Ústí nad Labem. Italský režisér Francesco Montagner vystudoval na FAMU dokumentární tvorbu. Vloni se vítězným filmem České radosti stalo jeho *Bratrství*. Letos se Montagner do Jihlavy vrací jako člen poroty České radosti a tvůrce krátkého němého filmu *Asterión*, který předkládá polomytický, obrazově podmanivý pohled na práci taxidermisty. Vejvodová bude soutěžit v České radosti, Montagner v sekci věnované českým experimentálním počinům Fascinace: Exprmntl.cz.

Filmům z FAMU je pak jako každý rok věnován samostatný výběr FAMU uvádí. V několika blocích bude během festivalu uvedeno celkem 25 filmů studentů a studentek různých kateder a ročníků. Většina studujících, kteří zdárně absolvovali první ročník výuky, je zastoupena více tituly, které natočili v rámci různých cvičení. Tři z nich uvede Šárka Leinweberová, nyní druhým rokem studující dokument. *A přece se točí...* je černobílá reportáž o kolotočářích, filmová báseň *Columna vertebralis* reflektuje vztah člověka ke stromům a krátké bezeslovné cvičení *Žena, co nás baví* se zamýšlí nad tím, jak nás proměňuje naše prostředí.

Spolužačka Leinweberové Ema Hůlková natočila koupelnové drama *Nežrůžňůž*, jehož protagonistka zjišťuje, že používá kosmetiku testovanou na zvířatech. Reportážní příspěvek Hůlové *Za humny* vznikl ve vysokých horách, kde žije jeden bača se svými ovce. Film *A jsem v pytli* zkoumá důvěrný vztah mezi lékařem a ženou, která se od něj dozvídá informaci nutící ji k přemítání nad vlastním životem. Jakub Ondráček natočil *Expozici*, věnovanou jeho spolužákům a spolužačkám z katedry dokumentární

tvorby a etice dokumentární tvorby, esej o nápisích ve veřejném prostoru *GalEriE* a reportáž *Paštická smrt* z jihočeské obce Paštiky, kde došlo k odcizení a vrácení žulových lebek z brány hřbitova.

Allegra Stodolsky se narodila ve Finsku. Žila v Helsinkách, Berlíně nebo Edinburghu. V současnosti žije a studuje v Praze. Pod vedením pedagogů z katedry dokumentu FAMU natočila portrét české designérky Evy Eisler. V sedmiminutovém filmu *EVA* zaznamenává celý kreativní proces od myšlenky po hotový objekt.

Tomáš Uhlík je absolventem Katedry kamery na FAMU, Tomáš Bláha vystudoval dějiny a teorii filmu na MU v Brně. Spolu pro změnu vytvořili portrét hudebního skladatele Jana Klusáka *JAN*. Kamera plynule přechází mezi dvěma byty, kde Klusák bydlí. Obrazy s ostrými světelnými kontrasty propojuje jeho hudba a komentář, v němž se ohlíží za životem a dílem a vysvětluje, jak zhudebňuje horoskopy, v čemž hodlá pokračovat, dokud mu budou síly stačit, protože jak připouští, bez skládání žit nedovede.

Tomáš Šťastný v *Tátovi* portrétuje svého otce, po němž zdědil jméno i profesi. Film koncipoval jako osobní audiovizuální dopis zesnulému rodiči, kterého se snaží zpětně pochopit a zároveň se takto smířit s jeho nepřítomností. Materiály z rodinného archivu kombinuje s dojemnými dramatickými rekonstrukcemi vybraných epizod z otcova života.

Cvičení katedry kamery *Viktor* od Anežky Fišárkové přibližuje formou otevřeného vyprávění osud člověka, který překonal závislost na drogách. Posledním černobílým portrétem v sekci FAMU uvádí je *Letopis Jarka Kaminského*. Juliana Moska a Jan Vališ v něm dávají prostor mezinárodně oceňovanému polskému kameramanovi, absolventu FAMU Jarosławu Kamińskému. Rodák z polské Lodže se v obrazově vytříbeném medailonu prochází po místech spjatých s jeho mládím a vzpomíná, jakými vlivy byl nejdřív v Polsku, poté v Československu formován jeho vztah k filmu.

Reportáž Barbory Venclové *Léčba šokem* sleduje počínání organizace STOP GENOCIDĚ, která se pomocí drastických fotografií snaží odrazovat středoškoláky od rozmařilého života a získávat podpisy pod petici za zákaz umělého přerušování těhotenství. Ve svém druhém filmu z jihlavského programu *Víc kruh než linka* sleduje Venclová dvojici uklízeček, které si při práci podmaňují prázdné prostory kanceláří a veřejných toalet.

Olga Srstková ve filmu *Lež má dlouhé nohy* rozkrývá osud rodinného příslušníka, který v roce 1948 emigroval do Austrálie a se zbytkem rodiny ztratil kontakt. Zbyly po něm jen dopisy a vzpomínky autorčiny babičky. Film *Metrosen* od stejné studentky je terapeutickým dialogem dvou lidí. Ženy, ve které metro vyvolává úzkostné stavy, a strojvůdce, který pod zemí pracuje. V *Postupu práce* pak Srstková zachytila složitou cestu jedné knihy ke čtenáři.

Martin Imrich, studující magisterský program dokumentární tvorby, je autorem svérázného videodeníku *Na konci nějak pojmenovat ty věci aneb Zkurvených 294,5 km*. Zaznamenává a reflektuje v něm svou cestu z Prahy, kde studuje, na Jižní Moravu, odkud pochází. Jeho výprava ke kořenům ale spíše než prozření a zklidnění přináší rostoucí frustraci a pochyby, jaký má vůbec podobný umělecký projekt smysl. Obrazově originálním vyjádřením umělecké frustrace z neschopnosti najít a vyjádřit určitý význam je také *Svatá páteř* od Šimony Müllerové.

Jan Mesany vystudoval Katedru zvukové tvorby FAMU. Hlavně po zvuku se orientujeme při sledování jeho filmu *Uchem jehly*. Ústřední postavou je důchodce Pavel, který ve svém bytě hromadí stále další věci a jen čeká, kdy se na něj všechno sesype a on zmizí pod vrstvami nepotřebných předmětů. Zanedbanost prostoru, kde Pavel bydlí, umocňuje poškrábaný, pomačkaný, zrnitý obraz připomínající chvílemi nekvalitní fotografie ze starých časopisů, jichž bychom v protagonistově sbírce zřejmě také pár kilo našli.

Lea Teodora Kolevská v současnosti studuje druhý ročník Katedry střihové skladby. Dokumentární performance *Vlasy* je naléhavým vyjádřením pocitů mladé ženy, která nechce, aby si druzí přivlastňovali její vlasy, byť jen nepříjemnými pohledy, nebo aby je brali jako fetiš a jako výzvu k dialogu, natož k flirtování, ale aby prostě přijali a respektovali, že jsou. Stylizovaný klaustrofobní film, jehož tón přechází od něhy ke krutosti, nám dává pocítit, jak se i vlasy mohou při nerespektování osobních hranic stát zdrojem traumatu.

Zatímco většina dosud představených filmů se soustředí na životy a pocity jednotlivců a svým charakterem jsou spíše intimní, introspektivní, poslední dva snímky z FAMU uvádí zkoumají aktuální společenské a politické fenomény. Josef Švejda, studující dokument, se v *Hlasu lidu* snaží pochopit účastníky protivládních demonstrací z

koronavirových let 2020 až 2022. Z autentických rozhovorů s demonstrujícími lidmi skládá obraz rozdělené, zmatené, vyčerpané společnosti.

Piotr Jasiński pochází z Polska. V Praze studuje magisterský program na FAMU International. Film *Všechno v pořádku, brambory na řádku* natočil příhodně s polsko-českým štábem. Zkoumá v něm totiž vztahy mezi Poláky a Čechy, sjednocenými i rozdělenými hnědouhelným dolem a elektrárnou Turów na česko-polsko-německých hranicích.

Symbolem konfliktu i testem schopnosti vést mezikulturní dialog se ve filmu stává česko-polská soutěž o nejlepší bramborový salát. Spíš než nevraživost ve vzduchu během přátelského klání vnímáme pobavený nadhled. Pokud jsou účastníci někým zklamáni, pak ne svými sousedy, ale politiky dělajícími rozhodnutí za jejich zády. Film nedávno zvítězil v kategorii nejlepší krátký dokument na festivalu ve Varšavě.

Pestrou nabídku studentských filmů na letošním jihlavském festivalu uzavírá blok čtyř pozoruhodných filmů, které v uplynulých letech vznikly nikoli na FAMU, ale na Fakultě Multimediálních komunikací ve Zlíně. *Obchodní dům* (r. Tereza Rozálie Koldová, Petr Januschka) s humorem vypráví o zašlé slávě posledního nezrekonstruovaného socialistického obchodního domu Prior. *Pouta svobody* (r. Tomáš Kubeček) s antropologickou vnímavostí nahlíží do prostředí musherů, jezdců se psími spřeženími.

Rozpítej (r. Štěpán Uždil) je ovíněným monologem osobitého regionálního malíře Jiřího Bakaly. Kolekci uzavírá poetický ponor do hlubin vlastního vědomí a nevědomí *Zrozena z hořcí jabloně*. Bakalářský film Karolíny Brabcové byl vloni vybrán do semifinále Student Academy Awards.

Kompletní přehled filmů ze všech zmíněných sekcí najdete [zde](#).